

„Litoral”, revista noastră, surată marină, care pare să ne arate că vrea să pecetluiască un gen propriu în lirismul dobrogean, apare într-o ambianță de curată armonie între idei și imagini artistice redată de sculptorul Grosu.

„Ev Nou”, apare în București sub direcția d-lui Roman Boca tânăr și entuziast scriitor, care urmărește să se încadreze trup și suflet în viața noului ritm și credem că va reuși atâta vreme cât va avea alături tineri sănătoși în idei naturale și cu temeiul iubirei de țară. Li dorim succes deplin.

T. Cer.

Am primit în ultimul timp la redacție cartea d-lui D. Olaru „Crângurile Cerului” versuri, frumos și original poetizate asupra cărora vom reveni în numărul viitor.

Redacția și Administrația: str. I. Lahovari 105,
Constanța

Abonamentul 100 lei. Pentru instituții 500 lei

Domniei-Sale

Grupa Bibliotecii
Domnului

Municipiului Com. *Cretule*

Județul Constanța

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța

GANDURI

DE LA MARE

Revistă Culturală Regională

Condusă de Titus Cergău

Număr închinat poetului Roman Ovidiu

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța

Adresantului obsecvent

„Gânduri dela Mare“

Revistă culturală regională înscrisă în registr. publ.
periodice a Trib. Constanța S. I-a sub Nr. 3821/939

Cuprinsul

- 1) Cuvânt înainte, T. C.
- 2) Ovidiu la Tomis, Radu Vulpe
- 3) Ovidiu zilei natale, D. Stoicescu (trad.)
- 4) Patria, la Ovidiu, Valerian Petrescu
- 5) Ovidiu : Eleg. IV, Ion Micu (trad.)
- 6) Intre Dante și Ovidiu, Carol Blum
- 7) Ovidiu trimite știri din Pont, Ion Neicu
- 8) Reverie Ovidiană, Titus Cergău
- 9) Legende, Din popor

Dorim să contribuim cu toată puterea noastră de muncă la ridicarea meleagurilor noastre dobrogene, făcând cunoscut trecutul, redând prezentul și căutând a face și modeste preconizări asupra viitorului.

Întârzierea apariției revistei noastre se datorește lipsei de fonduri și concentrărilor personalului tipografiei.

Cuvânt înainte.

Cu numărul de față revista „Gânduri dela Mare“ își încheie al treilea an de existență. Dela apariția ei, revista și-a fixat un drum spre viitor, precizându-și un scop și o activitate publicistică dela care nu s'a abătut.

Nici pretențiile vreunui grup dornic de glorie efemeră, nici ambiții personale sau regionale nu a călăuzit apariția acestei publicațiuni, ci o profundă nevoie sufletească de a sluji colțul nostru de țară dintre Dunăre și Mare.

După durerile și măhnirile fostelor partide politice, cu fostele lor desamăgiri, era de datoria unei modeste publicațiuni de a se ridica la o mai înaltă înțelegere spirituală, să dăruim tot diamantul sufletului nostru pe altarul iubirii de țară, răscolind trecutul micului nostru ținut.

Din multe părți am avut toată recunoașterea muncii noastre și tot sprijinul moral cât se putea aștepta, cele mai elogioase recenzii am avut deasemenea din partea celor mai remarcabile reviste din țară.

Revista «Gânduri dela Mare», ca o publicațiune regională, și-a propus ca să studieze tot ce se referă la pământul, legendele, istoricul micilor așezări, folklor, spiciuri etnografice și orice fel de literatură care să se refere la trecutul prezentul sau viitorul Dobrogei.

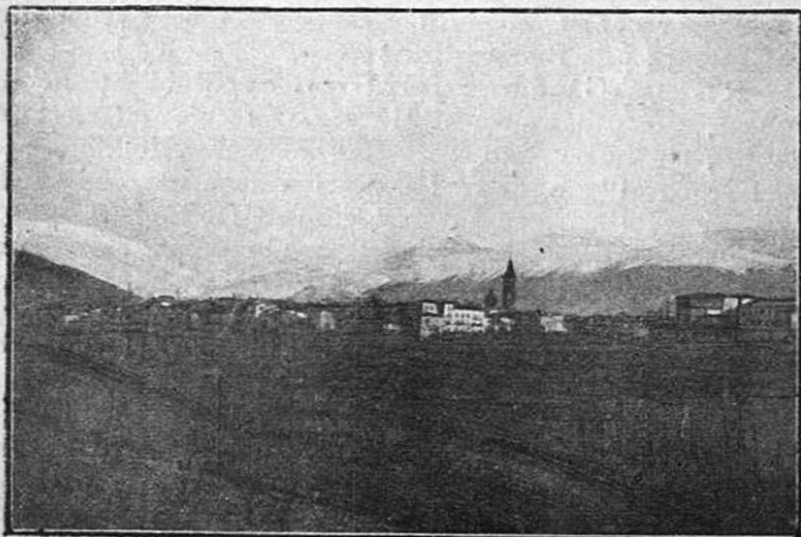
Datorită distinșilor noștri colaboratori, care sunt niște fii vrednici ai acestei provincii în slujba căreia au activat, am avut adâncă satisfacție ca să vedem că anumite probleme preconizate de noi în decursul acestor trei ani de apariție, s'au realizat. Așa spre ex. în No. 6 al rev. noastre din anul I, preconizam o asociație culturală Dobrogeană, care prin forța împrejurărilor dirijate de Marele nostru Suveran, s'a realizat prin Regionala Fundațiilor Regale; în No. 9-10 am pomenit iarăși de «Salvarea satelor dobrogene», în urma căreia s'a reve-

nit cu ofensiva sanitară la sate prin căminele culturale, din aceeași înaltă inițiativă,

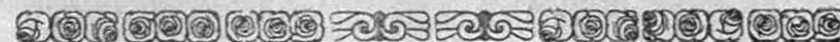
Deasemenea am scos la lumină mai multe localități cu urme de foste așezări antice prin micile schițe monografice și legendele pur dobrogene, cu care ne facem un punct de merit, scoțându-le la lumina țparului dela bătrânii satelor, care sunt niște documente vti, dar tresătoare și deci foarte prețioase.

Greutățile materiale de tot felul ne împiedică însă, de a mai scoate revista lunar sau cel puțin la două luni. Ea va deveni o revistă trimestrială, astfel că va pierde cantitativ, dar ne vom sili a o face ca să câștige în calitate.

Dorim ca cetitorii noștri credincioși de până acum, s'o citească cu aceeași nerăbdare, far iubitorii de modeste și neînsemnate documente publicatice sau literare, sunt sfătuiți a păstra revista la loc de cinste ca și pe celelalte publicațiuni dobrogene. Numărul de față l-am închinat în întregime poetului roman Ovidiu, care a trăit, a scris, a suferit și a murit pe acest pământ. T. C.

Sulmona, orașul natal al lui Ovidiu

OVIDIU LA TOMIS

Radu Vulpe
Profesor Universitar

Era în toiul unei ierni cumplite cum rareori se văzuse prin aceste meleaguri ale Crivășului. Nici valurile sărate ale mării nu fuseseră cruțate de ger. De luni de zile nu se mai zărea vreo corabie pe întinsul cu spume de ghețuri.

Pe o asemenea vreme grozavă a fost adus la Tomis *Publius Ovidius Naso*, unul din cei mai talentați poeți ai Romei. Un ordin al împăratului August îl surghiunise în acest colț îndepărtat al lumii antice, într'o țară pe care nici n'o stăpâneau legiunile romane. Cumplită i-a apărut lui Ovidiu Dobrogea noastră când a ajuns în fața cetății Tomis, la sfârșitul unei lungi și grele călătorii pe mări infuriate și apoi pe drumurile cu primejdii ale Traciei. Nămeții printre cari își țara trupul firav, sleit de oboseli, viscolul aprig ce îi biciuia fața, privirile fioroase ale țaranilor Geți îmbrăcați cu cojoace mișoase, cu bărbi și plete înghețate, cu tolbele de săgeți în spinare, i-au lăsat în suflet o desnădejde adâncă ce nu l-a părăsit până la sfârșitul vieții, nici chiar după ce a văzut primăveri dobrogene cu zâmbete de flori și verile dogoritoare dela țarmul mării.

A trăit la Tomis tot restul vieții lui nefericite, în totul nouă ani de amare dureri. Era la o vârstă înaintată. O viață întreagă nu cunoscuse decât soarele dulce al Mediteranei și palatele somptuoase ale Romei, desfătându-și spiritul printre cărți și prieteni, iar acum trebuia să părăsească nădejdea unui traiu tihnit, pentru a lupta cu un climat neprietenos, singur printre străini de alte limbi, într'o cetate pândită de barbarii de peste Dunăre, iar mai presus de orice îl mistuia dorul de patrie și de familia pe care o lăsase la Roma.

Se născuse la Sulmona, într'o vale din munții Italiei, cu verdeță și cu izvoare multe. Trăise cea mai mare parte a vieții la Roma. Aparținea unei familii oneste din rangul cavalerilor. Prieten al celor mai ilustre personalități din cetatea eternă, era de toți iubit pentru darurile lui și pentru sufletul lui bun. Răsfățat al muzelor, tinerețea și o petrecuse în bucuria gândului pentru tot ce e frumusețe și armonie. Ușurința lui de a scrie versuri era neîntrecută. Al-

cătuise opere celebre, scânteietoare de spirit, cântând fie dragostea, fie tradițiile Romei, fie întâmplările zeilor. *Iubirile*, *Fastele*, *Metamorfозele* s'au păstrat până azi, monumente nepieritoare ale geniului său seducător prin grație și măiestrie.

Și când se aproia de inserarea vieții, printr'o năprasnică schimbare a destinului, avea să ispășească într'un exil sumbru și agitat anii de bucurii și de pace ai tinereții. Operele cele mai răspândite i-au fost confiscate. Pricina urgiei a rămas tăinuită. Insuși poetul spune că trebuie s'o tacă, susținând doar că fără voie s'a făcut vinovat față de împărat. Poate să fi fost vorba de o intrigă delicată de curte în care Ovidiu să fi avut involuntar o parte; poate versurile lui îndrăznește să fi supărat la un moment dat pe împărat.

Oricare ar fi fost vinovăția, a plătit-o cu o prea grea osândă. Sufletul său gingaș, firea sa plăpândă, se istoveau deopotrivă în mediul cu totul neobișnuit pentru el al Scitiei Minore. Un moment n'a încetat să ceară prin toate mijloacele suprimarea sau cel puțin ușurarea pedepsei. Conștiința nevinovăției sale de fapt îi da speranțe în înduplecarea puter-nicilor. Dar îndurarea n'a venit niciodată. Exilatul dela Tomis n'a mai văzut Roma și nici pe ai săi. Singura mângâiere până la sfârșitul vieții i-au fost credincioasele Muze. Precum cântase altă dată bucuriile oamenilor și zeilor, cu acelaș talent și-a răsit coarda potrivită suferințelor de acum. Intre zidurile tomitane, ale căror temelii stăruiesc până azi sub bulevardele Constanței, și-a compus Ovidiu din dor și lacrimi *Tristii* și *Ponticete*, cele două opere de îndurerată poezie. Prin ele își plânge destinul, împărtășind lumii pentru eternitate suferința nespusă a muritorului năpăstuit de zei după ce fusese alesul lor.

Deși neîmpăcat până la sfârșit de soarta ce i se hotărîse, deși covârșit de nostalgia Romei și a Italiei, Ovidiu n'a fost nesimțitor la dovezile de respect pe care i le dădeau, ca unui vestit cetățean roman, locuitorii Greci ai cetății Tomis și Geții din vecinătate. Infrișat la început de aspectul aspru al acestor strămoși ai noștri, s'a obișnuit a i privi apoi cu prietenie când i a cunoscut mai deaproape și când și a dat seama de cugetul lor simplu și cinstit. Le-a deprins limba și chiar a compus o poemă în graiul getic, slăvind măreția Romei și a împăratului. Și nu mică i-a fost mulțumirea, când după ce i-au ascultat versurile, Geții, bieți oameni dela țară, l-au răsplătit cu manifestări sgomotoase de aprobare și de admirație.

Dar acestea erau momente rare și trecătoare, care nu-i puteau șterge amintirea patriei și nici alina rănilor sufletului. În al doilea an de exil, într'o zi de iarnă, tot atât de tristă ca cea în care poposise la porțile tomitane, Ovidiu, doborât de suferințe, a închis pentru totdeauna ochii. Plâns numai de străini, de Greci și de Geți, fără nimeni dintre ai săi, a fost înmormântat cu mare pompă lângă porțile orașului.

Cenușa lui a rămas acolo, cinste nepieritoare pentru pământul nostru getic.

Printre multele monumente tomitane descoperite în Constanța, nu s'a întâmplat încă să fie și mormântul lui Ovidiu. Dar pe o piață a municipiului, acolo unde a fost al-tădată centrul cetății elene, nația noastră s'a învrednicit să înalțe marelui poet o statuie impunătoare, împodobită cu versurile pe care el însuși și le alcătuisese în chip de epitaf:

Hic ego qui jaceo tenerorum lusor amorum,
Ingenio perii Naso poeta meo;
At tibi qui transis, ne sit grave quisquis amasti,
Dicere: Nasonis molliter ossa cubent!

și pe care tot cu vorbe latine, dar după trecere de două mii de ani, le înțelegem așa :

Acți zac eu, cântărețul iubirilor dulci,
Naso poetul; pierii din pricina geniului meu;
Iar ție, celui ce treci, dacă vreodată ai iubit, să
nu ți fie cu greu
Să spui: „în pace să doarmă oasele lui!”

Statuia Ovidiu

OVIDIU
ZILEI NATALE

— Trist. III, 13 —

Zadarnic vine (oare ce-ăm folosit în vieață ?
La timp ziua natală cu neschimbată față...
Ce vrei cu anii, crudo, ce mi-i aduci ca dar ?
Biet exilat — vieți-mi s'ar cuveni hotar !
Dacă 'mi purtai de grijă, ori de aveai rușine,
Tu n'alergai din patrie — aicea după mine, —
De-acol unde, durere, te-am cunoscut întâi...
Acol să fi tins vieți-mi a-i fi de căpătâi !
Și când plecai din Roma, în răvărsat de zio,
Tu n'ai făcut ca-amicii...Tu nu mi-ai zis, adio !
Ce-ai tu cu Pontul ? Oare a Cesarului mînie
La marginile lumii făcut-a loc și ție ?
Ori vrei să vezi serbarea ce e de obicei,
Cum cade toga albă pe slabi umerii mei, —
Cum fumegă altarul încins cu flori — cunună,
Sau scîntie tămîia și focul o consumă,
Ori cum ofer eu turta acestei zi sfințite,
Cum gura mea rostește urări, rugi fericite ?
O, nu mai sunt c' altdată, nu-i timpul care-a fost,
Să pot cu bucurie, să 'ntîmpin al tău rost.
Altar de mort cu cipri sălbateci — înălțat
Imi trebuie — și rugul de flacări adăpat ;
Tămîia nu mai poate pe zei ca să desmierde,
Cît despre vorbe bune — mizeria le pierde !
De-ar fi ca totuși astăzi să mai doresc ceva, —
Mă rog, să nu mai m'afle aci venirea ta,
Locuitor al celui mai nou pămînt robit,
In Pontul — Euxinic, nedrept așa numit !

trad. de STOICESCU D.

NOTĂ. Ovidiu s'a născut la 20 Mart, anul 42 înainte de Cristos. Cum el, relegat, a sosit în Tomis în primăvara anului 8 al erei noastre, elegia închinată zilei natale a fost scrisă cam la 20 Mart, anul 10 în Tomis. Amărăciunea și ironia îndreptate contra zilei natale, amicilor Cesarului și locului, cu care venise de curînd în contact, — atestă această dată. Piesa ne-arată și cum era sărbătorită ziua natală de un latin.

Patria, la Ovidiu

Din toată poezia lirică rămasă dela relegatul Romei, — celebră în cântecul ei elegiac și în spiritualitate adîncă ce cuprinde — intuiția noastră critică a vremurilor de azi, culege din șirul de mărgăritare al slovelor, ca temă immanentă a vieții omeneste, sîrtecată de gînduri și fapte, un adevăr unic, nestrămutat la omul cât de simplu ca și la mentalitatea cât de complexă și de rafinată, care se rezolvă cu o amploare esoterică când îl pronunți. Acela e cuvîntul mult vorbitor al Patriei.

Ce sunt destinele is orice ale unui neam, decât imponderabilele cari se întreș dealungul nemărginitelor prefaceri ale timpului, în jurul aceleași eterne probleme pe care o formează Patria. Deaceia istoria unui popor e însuși epopeea Patriei lui.

Patria drept concept al nașunii a interesat deopotrivă pe poeți, pe sociologi, pe filozofi, ca și pe patrioți. În speculațiune abstractă, au fost filosofi cari au creiat în această privință o doctrină aparte, avîntată într'atîta realism, încît ideismul lor pur s'a văzut eliminat singur de prea multă revărsare de exclusivism.

Lăsînd la o parte egoismul firesc de rasă, care nu dă cea mai bună definiție asupra Patriei, evocarea ei valabilă, pe plan obiectiv, ca entitate superioară a spiritului, o vom găsi în deosebi la marii gînditori și poeți ai umanității. Poate numai aceștia sunt mai virtos în posesia acelei tainice sensibilități care se naște din raportul ce se leagă între om și micul cosmos al copilăriei lui, al trăirii lui, al devenirii lui.

După o credință a vechiului Olimp, poeții sunt aceia cari stau de vorbă cu zei și fiind inspirați de muze, posedă darul ales de a exprima prin cuvinte, adîncurile nebănuite ale sufletului.

Unul dintre aceștia, din toate începuturile, a fost Ovidiu, ostracizat la Tomis „printre ultimii oameni la margine de lume”, — aci, în acest pămînt barbar, locuit de sarmați și sălbaticii Geți.

Ce vremuri au fost pe atunci ! Oricîtă imaginație fantezistă am cheltui, oricîte ipoteze de reconstituire a anticilor am face, — toate conjecturile rămîn încercări palide, dacă nu sterpe. Cea ce e sigur însă, e că sufletul omenesc cu toate frumusețile și scăderile lui au fost aceleași în toate timpurile. De aici explicația exilării poetului Tristelor.

Mai mult atunci, decât azi, o îndepărtare din Patrie în-

semna o tragedie sguduitoare, o svîrlire în abisul disperării, ca o navă plutitoare pe unde isbite de vânturi, cu involburarea de jerbe ale morții, în jur.

E firesc așadar, să acordăm credință nefericitului poet pentru jalea care îl cuprinsese, din cauza ostracizării, pe aici, în această Moesie Inferioară cu populația ei eterogenă, autohtonă dar nu latină, unde razele de lumină nu pătrunseseră prin ceața depărtărilor de lumea romană.

Desrădăcinat dintr'o lume a lui, din Roma clocinței, a poeziei, a contraverselor filosofice și a arguțiilor polemice și aruncat într'o țelină stearpă, măsura reacțiunii sufletești cu adâncimi de proteste și elegiară melancolie, nebănuite, nu putea să se contureze ca gând mai expresiv, de cât în dorul de Patrie. E adevărat că și în Tristele ca și în Ponticile, nota dominantă a poetului se caracterizează printr'o melodioasă plângere a tot ceja ce i-a format viața de odinioară, din cetatea luminii. Dar, mai impresionantă e slova când evocînd dispariția lui în neantul morții, spune soției iubite, atît de lapidar:

„Patria 'ntii cînd pierdui, de atunci să socoți că murit-am :
„Asta-mi fu moartea dintâi, asta-mi fu moartea mai grea.

E în această confesiune tragică, poate și o neînchipuită amărăciune a prapastiei în care s'a văzut inclus, dar e și o indicibilă formă a unei psihologii indomptabile, a celui care nu mai avea legătura cu pămîntul natal de cât prin gânduri și reconstituirii pregnant afective. La Ovidiu, deci, înlăturarea din Patrie însemnează prosciere, — moarte. Nu prosciere din partea Cezarului ci moartea acceptată ca fatalitate, dăruiată de o Nemesis răsbunătoare.

Aderența de Patrie, la acest mare liric, se prelungeste și dincolo de hotarul morții. Se înțelege aceasta din grija pe care o poartă și transmite soției ca să se îngrijească de rămășițele lui pămîntești. Streinătatea îl înlăoară și în urma în care îi vor fi adunate osemintele. Se pare că chiar în lumea neființei, dacă această lume ar sălășlui undeva pe aproape de Roma, nu s'ar mai simți așa de surghiunit. E o dorință, desigur, atît de adevărată, dar numai un mare poet ca dînsul și într'o asemenea tristețe ca aceasta, putea să redea cu atîta tragism, o metafizică a nemuririi geniului:

„O, de-ar pieri împreună cu trupul și sufletul însuși,
„Dacă din trupu-mi nimic nu ar zbura de pe rug!
„Adevărată de-ar fi a lui Pitagoras zicală
„Și-ar pluti în văzduh spiritum-mi nemuritor,
„Sufletul meu de Roman ar zbura printre umbre sarmate
„Și printre Manii lor cruzi veșnic strein el ar fi.
„Pune s'aducă într'o urnă oasele mele în țară:
„Altfel... rămîn surghiunit și după ce voi fi mort.
„N'o să te 'mpiedice nimeni, căci și Antigona 'ngropat-a
„Pe Eteocle. deși regele i-a interzis.

„Oasele mele cu praf de amon și cu flori să le amesteci
„Și să le 'ngropi într'un loc nu prea departe de oraș.
„Iar pentru ca trecătorul grăbit să-și oprească privirea.
„Serie cu litere mari ăst epitaf pe mormânt :
„Eu, care-aici odihnesc, Nasone, al dulcilor dragosti
„Bard neferice, pierii jertfă talentului meu.
„Tu, trecător, dacă și tu iubit-ai vreodată, nu-ți cadă
„Greu de a spune : tihnit osul să-ți fie, Ovid !

VALERIAN PETRESCU

OVIDIUS : ELEGIA IV.

*Străjuitorul Uisei în Ocean se scaldă
și apele albastre le turbură cu steaua...*

*Noi totuși, fără voe, brăzdăm adinca mare
Ionică, iar toamna ne face îndrăsneși.*

Talazurl cresc de vînturi în aprigă furtună...

*Din fundul mării, fierbe nisipul răscolit,
și cit un munte valul se svîrle peste provă,
izbind cu greu în zeei pe navă zugrăviți ;
pocnesc în coastă birne, iar frînghiile gem
cu șipete, plîng parcă nenorocirea noastră.*

*Corăbierul, palid, cuprins de rece teamă,
robit urmează nava, uitîndu-și meșteșugul*

*Precum în voe lasă un vizitiu fugarii
cu frinele pe spate, cînd nu mai e stăpin,
așa îl vād cum pinza corăbiei îndreaptă
nu unde a vrut, ci unde furtuna l-a răpit.*

*Bătaia dacă vîntul nu și o schimba, desigur
m'ar fi purtat spre locuri oprite pentru mine,
căci noi pluteam departe de coastele illyre
și se zărea pămîntul Italiei din nou.*

*Tu, vîntule, spre fărături oprite nu mă duce ;
supune-te, ca mine, aceluia mare zeu.*

*Pe cînd vorbesc -- o clipă aș vrea și nu să fiu
departe dus — puternic un val izbește coasta.*

*„Fiți buni, zei verzi ai mării, și nu loviți în mine ;
e deajuns că zeul mi e dușmanul cumplit ;
feriți de moartea crudă un suflet istovit,
căci nu mai poate unul, care a pierit, să piară».*

Traducere din *Tristia I*
de IOAN MICU

Intre DANTE și OVIDIU

Două sarcofage și tainele lor.

Devenit odios partidul Ghelfilor „negri” pentru vederile sale moderate, marele poet florentin fu silit să plece în exil. După multe peregrinări, Dante găsi un refugiu la Guido da Polenta, domnitorul Ravenei. Speranța sa că se va putea întoarce la Florența, urbea sa natală, și că va fi încoronat, în baptisterul sf. Giovanni din această cetate, cu laurul poezilor, nu se îndeplini. În 14 Septembrie 1321, moartea a pus capăt suferințelor și speranțelor nefericitului poet. Principele Guido da Polenta, mărinimosul său ocrotitor, avu grija de adăpostirea demnă a ultimelor sale rămășițe într'un splendid sarcofag, așezat în lăuntru unui mare mausoleu de marmoră din biserica sfântului Francisc.

În 25 Mai 1856, când pregătirile pentru aniversarea de 600 ani dela nașterea lui Dante erau în toi, un lucrător din Ravenna făcu o descoperire stranie. Acesta fusese însărcinat cu instalarea unei pompe id aulice lângă un perete al bisericii Sf. Francisc. Săpând mai adânc, târnăcopul lui se izbi de o bucată de lemn, ce suna a gol. Cu băgare de seamă, lucrătorul înlătură pământul și pietrele. O mare ladă de lemn ieși la iveală. Oamenii chemați de zidar, deschizând lada, își deteră seama că ceace aveau în fața lor era în realitate un cosciug adăpostitor al unui schelet.

Într'o cetate cu trecutul Ravenei, această descoperire n'ar fi depășit însemnătatea unui simplu fapt divers, dacă nu s'ar fi găsit pe una din scândurile cosciugului următoarele cuvinte scrise cu cerneală: „Dantis ossa denuper revisa die 3 Iunii 1677” (Osemintele lui Dante din nou controlate în 3 Iunie 1677). Pe acelaș cosciug, dar în alt loc, se mai putea desluși o altă inscripție: „Dantis ossa a me Fre Antonio Santi hic posita anno 1677 die 18 Octobris” (Osemintele lui Dante au fost aci așezate de mine, fratele Antonio Santi, în 18 Octombrie 1677). Descoperirea produse o mare consternație. Lumea, departe de a se bucura de ieșirea la iveală a rămășițelor pământești ale celui mai mare poet italian, rămase intrigată și desorientată. Era doar cunoscut adevăratul mormânt al poetului, aflător în biserica de alături. Acolo s'a ridicat (și se ridică și astăzi) mândrul mausoleu de marmoră cu sarcofagul care, după părerea obștească, adăpos-

tea ultimele rămășițe ale poetului. În fața bisericii și a mănăstirii, se adunară mii de oameni, împiedicați cu anevoie să nu spargă portalul. Se păru că poetul ce străhătuse cerul și infernul, a impus posterității, din lăcașul său de dincolo, o enigmă grea de deslegat. Oare nu era fapt neîndoișor ca stăpânitorul Ravenei depe atunci, Guido da Polenta dispuse, în 1321, înmormântarea sa în acel sarcofag?

În 7 Iunie 1865, sarcofagul de piatră fu deschis în prezența autorităților. El era gol; numai puțin praf și sfărămături de oase se mai găseau într'insul. Colectonarii pasionați pentru asemenea relicve își însușiră praful de îndată. Cât despre sfărămăturile de oase, se zicea că ele ar fi lipsit, într'adevăr, dela osatura scheletului găsit în lada de lemn. Pe una din laturile sarcofagului se descoperi o gaură astupată cu ciment și cărămizi prin care, după toate aparențele, s'au sustras cândva osemintele lui Dante. Acuma lumea se liniști. Cu mari solemnități și cu discursuri pompoase osemintele din lada de lemn fură trecute într'un receptacol de nuc, așezat apoi în vechiul sarcofag. În chipul acesta, Dante fu înmormântat pentru a doua oară.

Și totuși starea lucrurilor nu este așa de simplă, cum se credea. Chiar astăzi încă, turistul mai poate sta la îndoială, dacă, oprindu-se în preajma sarcofagului din Ravenna, se află înaintea rămășițelor pământești ale lui Dante. Câteva decenii după moartea poetului, fură săpate pe sarcofag următoarele versuri:

Hic claudor Dantes patriis extorris ab oris,
quem genuit parci Florentia mater amoris.

(Aci zac eu, Dante, cel alungat din meleagurile strămoșești pe care l-a născut Florența, o mamă sgârșită în iubire).

Secole dearândul, mormântul a fost vizitat de mii de pelerini. Tasso și Byron au îngenunchiat cu evlavie în fața mormântului fără a bănuși măcar că se află în fața unui sarcofag gol. Iar astăzi? Oare e sigur, că osemintele cari, în 26 Iunie 1865, au fost așezate în acest sarcofag, i-au aparținut marelui poet? Deși s'a recurs la tot felul de combinații și la o pătrundere întințivă a tuturor circumstanțelor și deși cercetările craniometrice ale unor savanți antropologi pledează pentru autenticitate, această părere posedă cel mult oarecare verosimilitate; certitudine, însă, nu există. Ulterior s'a aflat că golirea sarcofagului nu poate fi rămas cu totul necunoscută. Arhiepiscopul Condrochi din Ravenna a comunicat faptul, în mare taină, câtorva prieteni. Dar nici el nu mai știa de locul unde se mai păstrau osemintele. Când, în 1780, sarcofagul, în urma unei dispoziții date de cardinalul Gonzaga, fu deschis, secretul era dat pe față, dar s'a luat hotărârea de a păstra cu scrupulozitate taina, cunoscută doar numai arhiepiscopilor. Procesul verbal, întocmit în 1780 cu prilejul deschiderii sarcofagului, e redactat în fraze cu

totul generale ce nu spun nimic precis. Este probabil ca mormântul să fi rămas col chiar din 1520. În acest an cade încercarea orașului Florența de a obține din partea Ravenaților, prin intervenția papii depe atunci, Leo al X-lea, un descendent al familiei Medicis din Florența, eliberarea osemintelor lui Dante. Atunci a fost deschis mormântul, dar osemintele n'au mai ajuns la Florența, din simplul motiv că nu mai erau de găsit. Ravena le-a îndepărtat în taină spre a nu fi obligată a-le înapoia. Căci această cetate, făcând parte din statul papal, era sub jurisdicția pontifului suprem care putea dispune strămutarea osemintelor lui Dante la Florența. Tocmai din acest motiv, Ravenații au lăsat să dispară rămășițele pământești ale lui Dante. Spre a se evita un scandal, frauda fu trecută sub tăcere. Este foarte posibil ca aceste rămășițe, sustrate în 1520, să fie identice cu cele descoperite în 25 Mai 1865, dar o dovadă peremptorie mai lipsește încă. De altminteri, încercarea Florenței din 1520 de a obține repatrierea corpului neînsuflețit al poetului, n'a fost cea dintâiu. O caracteristică a epocii renașterii este, pe lângă cultul caselor natale, și acel al mormintelor. Era un titlu de onoare pentru cetății italiene de a adăposti osemintele unor celebriități proprii sau străine de localitate. În 1396, Florența luă hotărârea solemnă de a transforma catedrala într'un panteon. Accorso, Dante, Petrarca, Boccaccio și juriconsultul Zanobi d'ella Strada urmau a fi înmormântați acolo în morminte mărețe. (Hotărârea motivată din 1396 a statului florentin la Gaye, Corteggio I, p. 125) Demersul făcut în 1396 de Florența pe lângă autoritățile din Ravena a e-uat. Ravena se împotrivi și nu încetă niciodată a se opune în această chestiune. În anii 1429 și 1481, aceeaș rugămintea a Florentinilor, fu respinsă de ambițioșii ravenați. În anul 1519, Michelangelo se oferi a construi marelui său compatriot un splendid mormânt la Florența. Dar Ravena rămase neînduplecată. În 1520, însă, situația era cu totul alta. Spre a nu fi obligată a se supune sentinței papale, Ravenații au recurs la un act temerar, lăsând să dispară osemintele lui Dante.

Misterul ce planează asupra mormântului lui Dante, e strâns legat de tragismul destinului său. Ultimele două decenii ale vieții sale, Dante trăia în surghiun. Speranța sa că se va putea întoarce la Florența nu se îndeplini niciodată. Nici în mormânt, marele exilat nu-și găsi odihna atât de dorită. După cum viața sa e învăluită de misterul peregrinărilor sale, tot așa și golul său monument sepulcral.

Cu toate deosebirile determinate de factori de ordin psihologic și istoric există oarecari trăsături comune între soarta lui Dante, exilatul Florenței și aceea a nu mai puțin marelui sulmonean Ovidiu, relegatul Romei. Ambii poeți au suferit mult în viața lor, ambii, victime ale convingerilor lor politice, au fost siliți a muri în exil. Dorința ambilor poeți de a se înapoia, cel puțin după moarte, în patriile lor, nu se împlini. „Sulmona“, zice Boccaccio (Vita di Dante, p. 39) „se plânge că Ovidiu e înmormântat departe în exil“. Este adevărat că Tomitanii

țineau foarte mult la Ovidiu, pe cari ar fi vroit să-l aibă printre ei. Văzând însă că Ovidiu însuși era cuprins de dorința pe cât de arzătoare, pe atât de explicabilă de a se întoarce la Roma, mărinosii locuitori ai anticului Tomis au împărțit și ei, din dragoste pentru Ovidiu, această dorință a sa. Repatrierii osemintelor lui Ovidiu se împotriveau voința împăratului Tiberiu; ambiția și vanitatea Ravenaților împiedica repatrierea osemintelor lui Dante. Urgia vrăjmașilor lui Dante a lovit în Dante ca purtător al unor convingeri politice, nu însă în Dante, poetul Divinei Comedii.

Vrăjmașii lui Ovidiu, însă, încercară a se atinge și de opera nemuritoare a poetului care era să fie stărpită. Acela ce s'a îngrijit de mormântul lui Ovidiu, după cum credem, tânărul rege-poet Cotys care a fost pentru relegatul Ovidiu ceea ce Guido da Polenta, domnitorul Ravenei, pentru exilatul Dante n'a îndrăznit a prăamări geniul poetic al lui Ovidiu. Un asemenea act necugetat ar fi ecbivalat cu o crimă de lèse-majestate. Mărețul sarcofag tomitan, descoperit în 1931, ce datează din primele decenii ale secolului I-u. înfățișează, pe fațadă, prin simboluri tainice, demnitatea modestă a unui triumvir capitalis. E cea mai înaltă funcțiune pe care a împlinit-o Ovidiu, legistul, împodobit cu rangul senatorial pe tot timpul îndeplinirii acestei magistraturi. *)

După cum personalitatea soției lui Dante, Gemma Donati, e învelită în mister, tot așa și caracterul Fabiei, soția lui Ovidiu, care a preferat să rămâie la Roma, oferă un aspect problematic. Misterul însă cel mai fermecător al vieții și al poeziei lui Dante se numește Beatrice. Trăit-a Beatrice sau este figura aceasta din Vita nuova și din Divina Comedie un produs al imaginației, o alegorie? Cercetătorii și comentatorii n'au căzut încă de acord în această privință. Și Ovidiu adoră, în elegiile sale, chipul frumos al unei femei, numită de el Corinna. Societatea romană din epoca lui Ovidiu n'a reușit să identifice figura misterioasă a acestei femei. Nimic nu simbolizează mai bine cele două lumi, antichitatea romană sensuală și păgână pe de o parte și evul mediu spiritualist și religios pe de alta, decât aceste două nume: Corinna și Beatrice.

Nu se poate ști dacă Dante și Ovidiu au ridicat femeile adorabile de ei la rangul unor idealuri sau dacă au făcut din idealurile lor obiecte de adorație.

Dante avea pentru Ovidiu ale cărui opere le citise cu multă râvnă, sentimente de cea mai înaltă venerație, îl așează, împreună cu Homer, Lucan și Horațiu, printre păgânii virtuoși din prima circumscripție infernală (Limbus). Numai acești patru poeți antici sunt socotiți vrednici a face parte din suita lui Virgil care conduce pe Dante prin intern și purgatoriu. Numeroase pasagii și aluzii din Divina Comedie denotă familiaritatea lui Dante cu

*) Sugerția noastră de a supune craniul și oasele găsite în acest sarcofag expertizei renumitului antropolog, prof. Eugen Pittard, care, acum câțiva ani, cu prilejul congresului internațional al antropologilor, s'a aflat în țară, abătându-se și la Constanța, n'a fost luată în seamă.

creațiunile poetice ale lui Ovidiu. (cf. Moore. Studies în Dante, Oxford, 1896).

Idealul politic al lui Dante era o împărăție a cărei țel principal era să fie întronarea păcii pe pământ. „Numai în liniștea și tihna păcii, neamul omenesc va putea să se apropie de idealul perfecțiunii spirituale“. Într'un loc al tratatului său „De monarchia“, Dante exclamă: „O omenire, de câte furtuni, de câte naufragii ești încercată! Ai ajuns un monstru cu multe capete ale cărui năzuinți se îndreaptă în direcții opuse. Oare nu auzi cum din trâmbița sfântului duh, ți-se strigă: Iată, ce plăcut și ce dulce este să locuiești frații împreună“. (Psalm 133, 1) Acest ideal de pace, Ovidiu îl socotea înfăptuit sub sceptrul puternic al lui Augustus. Întocmai ca Virgil și Horațiu, glorifică și Ovidiu pe Augustus ca principe al păcii, legislator și reformator al moravurilor. (Fasti I 709 și u., Met. XV 832 și u.)

Muzeul nostru regional se mândrește cu drept cuvânt cu splendidul sarcofag de marmoră, socotit, în felul lui, cel mai frumos din Sud-estul Europei. Cine știe dacă nu cumva o generație din cele ce vor veni după aceeașă epocă apocaliptică se va hotărî odată să așeze falnicul sarcofag roman, misteriosul mormânt al unui triumvir capitalis din cetatea eternă, într'un mausoleu demn de geniul roman și de pământul acesta pe care P. Ovidius Naso l-a nobilitat nu numai prin moartea sa, dar și în viață fiind, prin cântecele sale, numindu-l „țara mea“ (tellus mea).

C. Blum

Legenda insulei lui Ovidiu

În vremea când Dumnezeu umbla cu Sf. Petru pe pământ, s'au dus ca să se adăpostească în satul ce era pe atunci între Canara și Băi Mamaia. În acest sat erau oameni foarte răi și neprimitori.

Între ei ședea și unul mai mare, venit din lungi depărțări, care se zice că ar fi fost Ovidiu. Negăsind Dumnezeu cu Sf. Petru adăpost la nici un locuitor, s'a aciuat la văduva care îngrijea de Ovidiu și care și avea bordeiul pe o movilă lunguiață. Dar bătrâna n'avea decât o vacă stearpă. La îndemnul oaspeților călători, de a-și mulge vaca, ea din curiozitate a încercat și mare i a fost mirarea când a văzut femeia că tot mulge și nu i ajunge vasele ca să le umple.

A săturat ea călătorii și a oprit și pertru ea. Dimineața când s'a sculat altă minune: tot satul din jurul curții văduvei era sub un lac de apă dulce și albă ca laptele. Ovidiu de uimire s'a prefăcut în chip de piatră și a fost adus în orașul din apropiere, iar lacul care a înecat satul acela cu oameni răi și neprimitori, s'a numit Siutghiol, adică lacul cu apă dulce și albă ca laptele, iar insula ce a rămas s'a numit până azi „insula lui Ovidiu“.

T. C.

Ovidius trimite știri din Pont.

Asupra nefericitului mare poet roman, pe care voința lui Augustus l-a trimis să-și sfârșească zilele pe țărmurile Pontului, există o întreagă literatură.

S'au cercetat, cu temeritate și chiar cu succes, cauzele relegării lui la Tomis, s'au luat de către mulți, interesante date asupra Dobrogii în acei primi ani după Cristos, când poetul a trăit aci, între Geți și Grecii tomitani.

În cele ce urmează, scriitorul lor nefiind nici arheolog, nici cunoscător al literaturii clasice, nu se cuprind lucruri noi.

Ne vom permite numai exprimarea unui fel personal de a vedea asupra unei anumite părți din opera literară tomitană a lui Ovidiu,

Vom vorbi anume despre știrile pe care Ovidiu le trimite din Pont, adică de aci din Tomis, căutând a le privi dintr'un punct de vedere profesional modern.

S'a spus cândva de către un talentat confrate local, că poetul Ovidius poate fi socotit drept primul ziarist care a trăit prin aceste locuri și că scrisorile pe care el le trimitea de aci la Roma, pot fi socotite drept reportajii asupra oamenilor și lucrurilor din Tomis și împrejurimi.

Ca profesionist al condetului zilnic și public, fără îndoială că un asemenea înaintaș poate cinști și măgulă nespus pe scriitorul celor de față.

Trebue însă văzut dacă într'adevăr Ovidiu poate fi socotit ca atare și scrisorile lui drept reportajii.

Debaterea acestei chestiuni ar cere însă un spațiu pe care revista aceasta, cu toată bunavoința, nu ni-l poate îngădui.

Totuș vom încerca a o face în câteva rânduri deși obicinuința disecției în asemenea material ne cam lipsește...

E drept, Ovidius, în scrisorile sale către cei de la Roma, descrie oamenii de aci, orașul, felul de viață al lor, și—mai ales—străznicia ernoii pontice.

Lucrurile acestea însă, Ovidius nu le descrie pentru a le face pur și simplu cunoscute prietenilor săi.

Descrierea lor are un rost, fiindcă Ovidius nu face în scrisorile sale artă pentru artă, ca să întrebuițăm această exoresie modernă ci... artă cu tendință. Scrisorile sale au un scop: să i se acorde, dacă nu revenirea la Roma, cel puțin schimbarea locului de exil.

Totuș, făcând abstracție de acest aspect al operei literare tomitane a lui Ovidiu, nu e mai puțin adevărat că el a dat de aci informațiuni prețioase și că, datorită unui ziarist fiind de a informa, ziaristii conștenii îl pot considera pe fiul Sulmonii drept patronul breslei lor. (E drept că, judecând astfel, ar cam avea acest drept și Herodot !...)

Dar ce informațiuni dă Ovidius? Asupra acestora, Colecția «Analelor Dobrogii» este la îndemâna oricui vrea să le cunoască.

În primul rând, unele asupra călătoriei pe mare și anume descrierea unei furtuni pe care o întâmpină corabia cu care navighează .

Pe urmă, lucruri mai apropiate de țărmurile noastre.

*«Prin thimiacicul golf, pe lângă cetatea lui
Apolon
Drumul să-și ia spre Anhal ul cu'nalt
meterez.*

*Apoi să treacă de-acolo spre portul mesem-
bric, spre-Odessos
Și-n spre cetatea cui tu, Bacus, un nume
i-ai dat,
Și spre Bizone, în care, fugari alcatoici, se
zice,
Au poposit mai întâi ca să-și așeze-ai lor
Lari.*

În versurile acestea se cuprinde o informație de ordin etnografic: originea populației portului Bizone și se vorbește despre Dionisopolis (Balcic).

În scrisoarea către Augustus (cartea II-a) unele informațiuni geografice și etnografice;

*Eu numai fost-am trimis lâng'a Istrului
guri înșeptite...
De Meterei, Colhieni, de lazigi și de-a Geți-
lor gloată*

Doar ale Istrului lat ape adânci ne despart

Dunărea, pentru Ovidiu, avea șapte guri. De sigur pentru că n'ajunsesse până acolo.

Geții alcătuiau o gloată,
Informații asupra cliimei:

Unde mării de-aci încremenite-s de ger

Pentru Romanul obișnuit cu Adriatica, de sigur, faptul era extraordinar.

Informațiuni politice:

*Până aci stăpânesc Romanii pe țărmul din
stânga,*

*Locul vecin e stăpânit de Bastarni și Sarmați
Asta e ultima țară ce fusese supusă de Roma.
Pentru imperiul tău un nestatornic hotar.*

Trecem peste legenda numelui Tomis, îndeajuns cunoscută de toată lumea.

Este interesantă descrierea iernii tomitane. Interesantă pentru felul de a o reda mai mult decât pentru iarna însăși, care e la fel cu cea de azi.

Un amănunt interesant îl constituie informațiunea pe care o dă asupra îmbrăcămînții de iarnă a tomitanilor: nădragi și sarici.

În altă parte, și aici Ovidiu este de amarnică actualitate sunt descrise moravurile poporului. De aci unele indicațiuni asupra configurației etnice a orașului Tomis

*Vezi într'un număr mai mare pe Geți-și Sar-
mați ce călare*

Vin și se duc, tot fiind pe-ale orașului străzi'

Și'ntr'altă parte:

Zidul abia ne păzește și chiar între noi ducem teama liștei barbare de-aici, amestecate cu Greci,

*Căci locuiesc împreună cu noi, deavalma barbarii
Cari 'n oraș stăpânesc cele mai multe clădiri*

Prin urmare, Geții trăiau de-avalma cu Grecii.
Trăitul comun duce la influențe reciproce:
*Chiar și-aceia pe cari îi crezi că-sde viță grecească
In loc de costum strămoșesc poartă nădragi persiani.*
(Nădragii aceștia persiani sunt cioarecii Geților și ai Mocanilor de azi).

În altă parte, Ovidiu se plânge de apa proastă.
Iată o chestie despre care, gazetarii scriu câte odată și acum...

În concluzie: Poate fi socotit Ovidiu părinte al gazetarilor?

Răspunsul e greu de dat, fiindcă pentru asta, trebuie să definești întâi pe gazetar...

Ceeace nu este deloc ușor...

Ion Neicu

Reverie Ovidiană

*Era senină noaptea, când marele poet,
Pleca din Roma-i scumpă cu lacrimi și regret.
Pleca în depărtare, spre tainice dureri,
Lăsând în urmă prieteni, onoruri și plăceri.*

*Se depărta corabia de țărmul lui natal,
Ducându-l, fără voie, spre un destin fatal
Cu pânzele umflăte, a lene peste valuri,
Încet îl depărtase de fostele-i idealuri.*

*Întâiu pe ape line, apoi cu mare chin,
Ajunge 'n toiul iernii în Portul Euxin
La Tomis, printre Geții nemuritori și reci,
Unde urma să șadă ca exilat pe veci...*

*Când trist, pe plaja 'ntinsă, se plimbă gânditor,
Și veșnic de Cetatea Eternă îi era dor,
Scria «Pontice» stihuri, sau „Tristele” lui versuri,
Sperând că drumul sorții va lua alte demersuri...*

*Dar, șapte ani sdrobise speranța lui deșartă.
Iar când mărețu-i suflet, fu lângă a vișții poartă,
Un epitaf mai scrie și moare surghiunit,
Sburând spre Heliconul de muze locuit.*

*Zadarnică grațiere trimise apoi Cezarul —
Din cupa suferinței el îi sorbi amarul,
Dar geniul lui rămase nemuritor în lume,
Și multe veacuri poate, îi va mai da renume.*

Titus Cergău

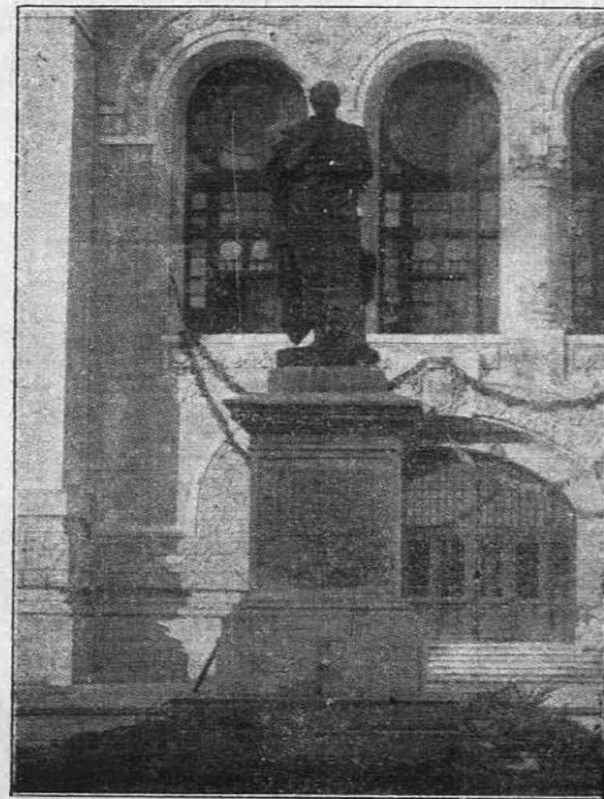
Ovidiu în legenda populară

Povestea spune că, în vremuri depărtate, Ovidiu ar fi locuit într'un sat mare, unde el era căpetenia sătenilor, pe care îi conducea cu vorbe și sfaturi, cu toate că venise aici din locuri depărtate.

Într'o noapte, mâniaindu-se Atotputernicul Dumnezeu, din cauza răutăților oamenilor, ar fi scufundat satul în care trăia și Ovidiu, acoperindu-l cu apă, ca și când de când lumea ar fi fost numai apă.

Dimineața, când s'a uitat Ovidiu prin fereastra casei lui, n'a mai văzut în jurul curții, nimic decât apă, iar ograda lui a rămas ca o insulă.

Văzând minunea aceasta, Ovidiu s'a înspăimântat atât de mult, încât a rămas pe loc stană de piatră, ca o statuie; apoi a fost luat din insulă și dus de alți oameni la Constanța de mai târziu, unde se vede și azi, după cum spun bătrânii noștri din timpuri vechi.

Statuia lui Ovidiu

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța

VARIANTĂ.

În vremea veche, când umbla Dumnezeu pe pământ, pe unde este azi lacul Mamaia (Sutghiol) și insula Ovidiu, era un sat mare, care se învecina la răsărit cu Marea.

Oamenii din satul acela nu erau deloc credincioși în Dumnezeu și nici nu aveau iubirea de aproapele lor.

Intr'una din zile, poposesc în acest sat cu oameni răi doi călători pribegi, care căutau gazdă la vre-un sătean; dar în zadar le era umbletul, căci nimeni nu îi primea. Intr'un târziu, călătorii noștrii,— dintre care cel mai învârstă era Dumnezeu—găsi ospățare și găzduire la o văduvă săracă, ce-și avea casa pe un loc mai ridicat, și pare-mi-se, ar fi avut și un fiu, care el o fi fost *Ovidiu*. Seara, unul din oaspeți spuse văduvei, să nu se uite dimineața pe fereastră, căci va fi rău de ochii ei; dar ea nu-i ascultă sfatul și cum se făcu ziuă, uitându-se pe geam, îi se crăpă un ochiu.

Femeia mai așteptă puțin, și văzu cu spaimă că în jurul curții sale satul pierise sub apă și doar o fâșie de pământ lega insula de uscat, ca să poată ieși ea la mal cu ajutorul singurului ochiu ce-i mai rămase. Cât privește călătorii, ei dispăruse noaptea în chip minunat.

Ovidiu

REVISTE:

„*Meșterul Manole*”, revistă lunară de literatură și artă. Redactori: Ovid Caledoniu, Vintilă Horia și Miron Suru. Grupul revistei, de asemenea este format din colaboratori distinși. Este o revistă cu adevărat literară artistică, întrucât exteriorizează bogăția și valoarea celor ce sunt fala scrisului românesc. Nu am primit la redacție decât Nr. 3-4 și 5-6.

„*Din trecutul nostru*”, revistă culturală trimestrială ce apare la Chișinău sub direcția d-lui Gh. Bezviconii. Strădanțiile directorului și a secretarului S. Nica, merită toată admirația celor ce-și dau seama cu câtă greutate se poate scoate la lumină atâtă lucrări meritorii; cu atât mai mult cu cât se aprofundează specificul Basarabiei culturale.

„*Pământul*” d-lui Eugeniu Cealac din Călărași. apare cu o regularitate cronometrică și mai ales cu un bogat și ales material. Bătrânul Danubiu și nostalgicul Bărăgan sunt poetic descrise de pene distinse. Deosebită vitrina „Pământului”, este totdeauna elegant și corect aranjată, încât oricând poți avea un sumar ghid literar a multor publicațiuni de valoare, care apar în țară.

„*Tineretea*”, revistă a „tineretului român de pretotindeni”. Director harnicul conducător N. P. Sterescu. Apare cu un bogat sumar, în care colaboratorii de snamă ridică nivelul cultural al revistei.

„*Afirmarea*”, revistă nouă cu nobile intențiuni de afirmare serioasă. Ne place să credem că va reuși în curând să și realizeze scopul. Îi dorim tot succesul pe calea ce și-a propus.

„*Plaiuri Săcelene*”, revistă de atitudini și probleme săcelene. Apare pe plaiurile pline de farmec legendar și mai ales istoric al Săcelelor. Conducătorul revistei d. V. Tudoran merită toată admirația, pentru felul cum ne prezintă revista iubitelor d-sale planuri.

„*Luceafărul literar*”, apare bilunar, cu orizonturi academice și populare. Articolele sunt bine repartizate în cadrul fiecărui orizont. D-l N. Graur muncește foarte mult, fapt care i se va recunoaște după felul cum revista d-sale va fi apreciată și de alte tribune.

„*Prometeu*”, revistă culturală periodică, ce apare în Brașov sub direcțiunea d-lui I. Bran Lemeny. Am găsit în această publicațiune literară bucăți alese, care ne au făcut să regretăm distanța de timp, la care apare.